

17-200 Hajnówka, ul. Piłsudskiego 10
tel. 85 682 28 09, fax. 85 682 29 89
e-mail: psse.hajnowka@sanepid.gov.pl

**PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
w Hajnówce**
17-200 Hajnówka, ul. Piłsudskiego 10
tel. 85 682 28 09, tel./fax 85 682 29 89

Hajnówka dnia 2022.08.26

**Pan Jerzy Sirak
Burmistrz Miasta
Hajnówka**

BŻ.9027.19.2022

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce odpowiadając na wniosek Komisji Infrastruktury Komunalnej i Samorządu Rady Miasta Hajnówka zgłoszony w dniu 09.08.2022r. informuje, że tematyka dotycząca pozostałości pestycydów jest elementem uwzględnianym w trakcie kontroli przez jednostki Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 14.03.1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021r. poz.195 z późn. zm.) Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami higieny środowiska, higieny pracy w zakładach pracy, higieny radiacyjnej, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, zdrowotnymi żywności, żywienia i produktów kosmetycznych, warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

Powyższe zadania Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce realizuje poprzez kontrolę przestrzegania przez nadzorowane podmioty przepisów regulujących poszczególne obszary życia publicznego w zakresie, co do których ma kompetencje i zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzą urzędową kontrolę żywności dotyczącą występowania pozostałości pestycydów w żywności (w tym również glifosatu) w zakresie zgodności z wyznaczonymi NDP (najwyższymi dopuszczalnymi poziomami). Kontrole te umożliwiają ocenę stosowania przepisów prawa europejskiego w zakresie przestrzegania NDP dla tych związków w żywności zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 396/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 lutego 2005 w sprawie najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości pestycydów w żywności i paszy pochodzenia roślinnego i zwierzęcego oraz na ich powierzchni, zmieniające dyrektywę Rady 91/414/EWG (Dz.Urz. UE L z 16.3.2005, str. 1 z późn. zm.).

Urzędowa kontrola i monitoring żywności prowadzone są przez Państwową Inspekcję Sanitarną zgodnie z „Planem pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej”. Plany uwzględniają produkty wskazane w rozporządzeniach wykonawczych Komisji (UE) dotyczących wieloletniego

unijnego programu kontroli, mającego na celu zapewnienie zgodności z najwyższymi dopuszczalnymi poziomami pozostałości pestycydów w żywności pochodzenia roślinnego i zwierzęcego oraz na jej powierzchni, a także mającego na celu ocenę narażenia konsumenta na te pozostałości.

Planując środki spożywcze do badań uwzględnia się takie czynniki ryzyka, jak: struktura spożycia produktu w Polsce, asortymenty, w których stwierdza się najwięcej pozostałości i/lub przekroczenia wartości dopuszczalnej oraz kraj pochodzenia produktu.

W ramach realizacji nadzoru nad jakością zdrowotną żywności Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce realizuje plan pobierania próbek żywności do badań laboratoryjnych, w tym w kierunku pozostałości pestycydów w środkach spożywczych, w tym glifosatu. Np. Powiatowa Stacja Sanitarno -Epidemiologiczna w Hajnówce w latach 2020-2021 łącznie pobrała 19 próbek żywności w kierunku oceny pozostałości pestycydów, w tym zakwestionowano 1 próbkę kaszy gryczanej z uwagi na przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu (NDP) glifosatu.

W przypadku wykrycia przekroczeń wartości NDP dla glifosatu, czy też innych pozostałości pestycydów w żywności w obrocie, podejmowane są działania administracyjne przewidziane przepisami prawa. Jeśli produkt znajduje się w obrocie to jest wycofywany.

Informacje o wykrytych w trakcie kontroli urzędowych przekroczeniach środków ochrony roślin w żywności organy PIS zgłaszają do krajowego punktu kontaktowego RASFF w Głównym Inspektoracie Sanitarnym. Każdy taki przypadek jest kierowany do Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego - Państwowego Zakładu Higieny w celu dokonania analizy ryzyka. Oceny ryzyka określają m.in. poziom zagrożenia dla zdrowia konsumenta.

W przypadku produktów krajowych, gdy zidentyfikowany zostanie producent krajowy informacje o przekroczeniach są przekazywane do właściwych organów Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN), celem podjęcia działań na poziomie gospodarstwa rolnego. PIORiN nadzoruje bowiem stosowanie środków ochrony roślin na etapie produkcji rolnej.

Zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem do obrotu i stosowania w Polsce mogą być dopuszczone tylko te środki ochrony roślin, które zawierają substancje czynne zatwierdzone do stosowania przez Komisję Europejską. Prawidłowe ich stosowanie zgodnie z przeznaczeniem, według aktualnej wiedzy, nie powinno stanowić zagrożenia dla zdrowia człowieka, zwierząt lub środowiska. W przypadku pojawienia się nowych dowodów przepisy są weryfikowane. Wykaz tych środków jest opublikowany na stronie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/wyszukiwarka-srodkow-ochrony-roslin---zastosowanie> . Substancją czynną w wielu preparatach jest właśnie glifosat. Preparaty z jego zawartością dopuszczone są do stosowania w szerokim zakresie: jako środki chwastobójcze zarówno przy uprawach zbóż, sadów, użytków zielonych .

Instytucją powołaną do nadzoru i kontroli nad środkami ochrony roślin jest Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, do zadań której należy m.in. kontrola podmiotów prowadzących produkcję środków ochrony roślin w zakresie spełnienia wymagań określonych w przepisach o środkach ochrony roślin, kontrola wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin, kontrola stosowania środków ochrony roślin w tym pobieranie próbek do badania pozostałości środków ochrony roślin.

Na terenie powiatu hajnowskiego Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce współpracuje z terenowym oddziałem PIORiN poprzez przeprowadzanie wspólnych kontroli u rolników, w tym pobieranie próbek do badań laboratoryjnych. Jednocześnie prowadzona jest działalność edukacyjna w zakresie prawidłowego stosowania środków ochrony roślin.

Teoretycznie glifosat może pojawić się w każdym produkcie zawierającym pszenicę, kukurydzę, soję czy owies. Może znajdować się w mięsie zwierząt karmionych paszą zawierającą ten środek, a także drobiu i jajach. Może też być obecny w produktach zawierających bawełnę. Glifosat jako substancja czynna występuje w wielu środkach ochrony roślin, aktualnie zarejestrowanych i dopuszczonych do stosowania m.in. w rolnictwie.

Ustawodawstwo polskie i unijne nie normuje dopuszczalnych poziomów pestycydów w organizmie człowieka. Prawo unijne normuje najwyższe dopuszczalne poziomy pozostałości pestycydów jedynie w produktach spożywczych (rozporządzenie WE nr 396/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 lutego 2005r. z późn. zm.).

W Unii Europejskiej funkcjonują ściśle określone ramy prawne i procedury, które określają zasady zatwierdzania substancji czynnych, ustalania lub zmiany wartości najwyższych dopuszczalnych poziomów (NDP) pozostałości pestycydów w żywności. Zasadę ustanawiania NDP na najniższym z możliwych poziomie stosuje się w każdym przypadku. Ponadto należy zaznaczyć, iż wszystkie wartości NDP, muszą być bezpieczne dla konsumenta w świetle aktualnej wiedzy. Zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 396 /2005 Parlamentu Europejskiego i Rady maksymalne poziomy pozostałości (NDP) to najwyższe poziomy pozostałości pestycydów, które są prawnie dopuszczone w żywności lub paszy dla zwierząt lub na ich powierzchni, w oparciu o dobrą praktykę rolniczą (GAP) i możliwie najniższe narażenie, nie stanowiące zagrożenia dla zdrowia wszystkich grup konsumentów.

Wartości NDP są ustalane po ocenie właściwości substancji czynnej i zamierzonego zastosowania pestycydu. Przed ustanowieniem wartości NDP dla danego pestycydu lub zmianą ustanowionej wartości NDP dla danego pestycydu lub zmianą ustanowionej wartości NDP – EFSA (Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności) określa substancje jakie występują w tzw. pozostałościach w roślinach po zastosowaniu substancji czynnej zgodnym z instrukcją stosowania oraz oznacza ich poziomy. Następnie wykonuje się ocenę narażenia konsumenta wynikającego z pobrania tych pozostałości wraz z żywnością.

Jednocześnie Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce nadmienia, że prawodawstwo UE dotyczące pestycydów wymaga okresowego przeglądu wszystkich substancji czynnych. Proces ten rozpoczyna się od oceny naukowej dokonywanej przez państwo członkowskie pełniące rolę sprawozdawcy, po której następuje proces wzajemnej oceny nadzorowany przez EFSA .

Jak na razie, glifosat jest dopuszczonym składnikiem środków ochrony roślin. Przez człowieka może być pobrany z różnych źródeł. Bardzo ważne są informacje, gdzie zamieszkuje dana osoba – czy to tereny miejskie, wiejskie, w pobliżu pól uprawnych, jakie ma preferencje żywieniowe?

Należy podkreślić, że przedstawione w załączniku do pisma wyniki badań na zawartość glifosatu nie muszą stanowić zagrożenia dla zdrowia danego człowieka, a świadczą jedynie o tym, że konsument mógł pobrać glifosat np. drogą pokarmową. Obecność w żywności pozostałości glifosatu może wynikać z legalnego, zaakceptowanego i ocenionego pod kątem bezpieczeństwa dla konsumenta zastosowania.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce, jako organ sanitarny, nie interpretuje wyników parametrów badań lekarskich /laboratoryjnych materiału pobranego od człowieka. Wyniki badań, a co za tym idzie wpływ danego środka na zdrowie pacjenta powinni ocenić lekarze.

Osoby przebadane na obecność glifosatu, w przypadku podejrzenia zachorowania lub wystąpienia objawów zatrucia powinny przede wszystkim zgłosić się do lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w celu oceny swego stanu zdrowia. Natomiast lekarze mają obowiązek zgłosić do inspekcji sanitarnej przypadki stwierdzonego zatrucia pestycydami.

Dotychczas do PSSE w Hajnówce nie wpłynęły żadne zgłoszenia podejrzeń lub rozpoznań zatruc pestycydami od lekarzy. W przypadku wpłynięcia od lekarza zgłoszenia zatrucia pestycydami, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce rozpocznie postępowanie epidemiologiczne w tym zakresie.

Reasumując należy stwierdzić, że Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce może podejmować działania jedynie w ramach swoich kompetencji.

Jednakże mając na uwadze dyskusję nad wpływem glifosatu na zdrowie ludności, w tym dzieci, być może zasadnym byłoby wystosować wniosek/pismo/interpelację w przedmiotowej sprawie do Ministra Zdrowia lub Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w celu zwrócenia ich baczniejszej uwagi na problem zgłoszony przez radnych z Komisji Infrastruktury Komunalnej i Samorządu Rady Miasta Hajnówka.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Hajnówce
Julita Gierasimiuk
Julita Gierasimiuk

Do wiadomości:

1. Pani Walentyna Pietrocuk
Przewodnicząca Rady Miasta Hajnówka